

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

ROZDZIAŁ 9.9 – PROGRAM SZKOLENIA ZEWNĘTRZNEGO INSPEKTORA ASI-Z

1. PRZEZNACZENIE I CEL SZKOLENIA

1.1 Szkolenie przeznaczone jest dla inspektorów zewnętrznych ASI-Z, którzy prowadzą inspekcje operacyjne ENR/CAB (FOI).

1.2 Szkolenie ma za zadanie:

1) Dostarczyć wiedzy teoretycznej, wykształcić umiejętności praktyczne oraz standaryzować procedury, metody oceny i dokumentowanie wyników audytów oraz operacyjnych inspekcji (ENR/CAB/SANA).

2. WSKAZÓWKI METODYCZNE

2.1 **Szkolenie teoretyczne** ma być przeprowadzane przez inspektora (CPM) współpracującego z inspektorem (ASI), systemem stacjonarnym, z oderwaniem od pracy, w zorganizowanych grupach do 15 osób.

2.2 **Szkolenie praktyczne:** Dla inspektorów operacyjnych ASI-Z szkolenia praktycznego nie przewiduje się.

3. RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

NR MODUŁU	PRZEDMIOT SZKOLENIA	SPECJALNOŚĆ INSPEKTORA		
		ASI	CPM	FOI
Część I	Źródła prawa międzynarodowego (ICAO) dotyczące członków załogi lotniczej	-	-	X
	Wymagania Part-FCL, Part-CC oraz EU-OPS dot. członków załogi lotniczej	-	-	X
	Wymagania przepisów polskich w sprawie zasad eksploatacji statków powietrznych dot. kwalifikacji licencjonowanych członków załogi lotniczej	X	X	X
	Rodzaje i zakres okresowych i doraźnych inspekcji	X	X	X
	Kryteria oceny licencjonowanych członków załogi lotniczej	X	-	X
	Dokumentowanie wyników	X	X	X
Część II	Aspekty prawne prowadzenia inspekcji operacyjnych Operatorów polskich	X	X	X
	Procedury wykonawcze inspekcji operacyjnych (ENR), (CAB)	X	-	X
	Dokumentowanie wyników inspekcji operacyjnych Operatorów polskich	X	X	X

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

NR MODUŁU	PRZEDMIOT SZKOLENIA	SPECJALNOŚĆ INSPEKTORA		
		ASI	CPM	FOI
Część III	Prawa i obowiązki inspektora FOI	-	-	X
	Zasady planowania inspektorów FOI na loty inspekcyjne	-	-	X
	Dyscyplina pracy i zasady rozliczania czasu pracy inspektorów FOI	-	-	X
	Obieg Raportów z inspekcji operacyjnych (ENR/CAB)	-	-	X
	Rozliczenia kosztów podróży służbowych inspektorów operacyjnych FOI	-	-	X
TEST	Egzamin testowy, oddzielnie dla każdej Części szkolenia	-	-	X

UWAGA 1: Szkolenie obejmuje 12 godzin wykładów. Godzina lekcyjna trwa 45 minut. Program jest realizowany w blokach po 2 godziny lekcyjne, tj. 1 godz. 30 minut zegarowych.

UWAGA 2: W procesie szkolenia Część I należy wykorzystać zasady i procedury podane w PNO-5-09-00.

UWAGA 3: W procesie szkolenia Część II należy wykorzystać zasady i procedury podane w PNO-5-01-00.

UWAGA 4: W procesie szkolenia Część III należy wykorzystać zasady i procedury podane w PNO-1-05-00.

4. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES SZKOLENIA

Szkolenie ma za zadanie zapoznanie uczestników z następującymi zagadnieniami:

Część I

Zasady i procedury prowadzeniem okresowych i doraźnych kontroli przewoźników

4.1 Źródła prawa międzynarodowego (ICAO)

- Omówić wybrane artykuły Konwencji ICAO dot. certyfikatów i świadectw członków załóg statków powietrznych (art. 16, art. 32, art. 33, art. 39 oraz art. 40);
- Omówić wybrane *SARPs ICAO Annex 1* dotyczące nabywania kwalifikacji lotniczych przez członków załogi lotniczej, z wyeksponowaniem specyfiki międzynarodowego przewozu lotniczego. Zwrócić uwagę na ograniczenia uprawnień wynikających z licencji dot. wieku, okresu ważności orzeczeń lotniczo-lekarskich oraz funkcji w załodze;
- Omówić wybrane *SARPs ICAO Annex 6* dotyczące utrzymywania kwalifikacji lotniczych przez członków załogi lotniczej, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku odbycia okresowych szkoleń i sprawdzianów kwalifikacji.

4.2 Wymagania OPS

- Omówić wybrane normy EU-OPS i JAR-OPS 3 Część N – Załoga lotnicza i Część O - Personel pokładowy, a także Część Q – Ograniczenia czasu lotu i służby oraz wymagania dotyczące wypoczynku. Należy zwrócić uwagę na wymagania dot. utrzymywania ważności uprawnień lotniczych.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

4.3 Wymagania przepisów polskich

- Omówić wybrane artykuły ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r. poz. 933, 951 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 134, 628 i 829) oraz przepisy w sprawie dot. nabywania kwalifikacji lotniczych. Wskazać na odstępstwa przepisów polskich SARP's ICAO. Zwrócić uwagę na zmiany zachodzące w prawie polskim;
- Omówić wybrane przepisy w sprawie zasad eksploatacji statków powietrznych dot. utrzymywania kwalifikacji przez członków załóg lotniczych oraz wskazać na odstępstwa przepisów polskich od SARP's ICAO. Zwrócić uwagę na zmiany zachodzące w prawie polskim;
- Omówić rolę Instrukcji Operacyjnej jako źródła prawa dla personelu Operatora.

4.4 Rodzaje i zakres okresowych i inspekcji operacyjnych.

- Omówić rodzaje i zakres prowadzonych przez ULC inspekcji operacyjnych;

4.5 Kryteria oceny

- Wskazać źródła, które określają kryteria oceny a w szczególności wymagania ustawy Prawo lotnicze oraz zasad eksploatacji statków powietrznych. Zwrócić uwagę, że wymagania te są także przedmiotem regulacji przez Operatora w Instrukcji Operacyjnej Dział D Szkolenie personelu.

4.6 Dokumentowanie wyników kontroli

- Omówić ogólnie metody dokumentowania wyników kontroli;
- Omówić szczegółowo zasady wypełniania Raportu kontroli;
- Omówić obieg Raportów.

Część II

Zasady i procedury prowadzeniem inspekcji operacyjnych Operatorów polskich w zakresie ograniczonym tylko do inspekcji ENR/CAB

4.7 Aspekty prawne prowadzenia inspekcji operacyjnych Operatorów polskich

- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r. poz. 933, 951 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 134, 628 i 829) dotyczące inspekcji i kontroli;
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267) dotyczące zasad postępowania administracyjnego podczas inspekcji i kontroli;
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 poz. 672));
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553) dotyczące przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu (Rozdział XX) oraz bezpieczeństwu w komunikacji (Rozdział XXI);
- Omówić rolę Instrukcji Operacyjnej jako źródła standardów dla personelu Przewoźnika.

4.8 Przedmiot i zakres inspekcji operacyjnych

Omówić wybrane zagadnienia z przepisów licencjonowania personelu lotniczego oraz zasad eksploatacji statków powietrznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na te regulacje, które są przedmiotem sprawdzania podczas inspekcji ENR/CAB:

- Dokumenty załogi statku powietrznego – rodzaje licencji, daty ważności, uprawnienia, ograniczenia, warunki korzystania itd.;
- Dokumenty statku powietrznego – świadectwo rejestracji, sprawności technicznej, hałasu, radiostacji;
- Certyfikat Operatora Lotniczego (AOC) i Specyfikacje Operacyjne;
- Instrukcja Operacyjna (IO) albo Instrukcja Wykonywania Lotów (IWL);
- Instrukcje eksploatacyjne statku powietrznego – instrukcja użytkowania w locie (AOM; AFM), obsługi technicznej itd.;

Wydanie z: 30.06.2013 Zmiana Nr: 16	PROGRAM SZKOLENIA ZEWNĘTRZNEGO INSPEKTORA ASI-Z	PNO-1-09-09 Strona 3/8
--	---	----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

- Operacyjne przygotowanie do lotu – operacyjny plan lotu, arkusz załadunku, NOTAM, METAR, TAF itp.;
- Dokumenty techniczne związane z bieżącą zdadnością statku powietrznego do lotu (MEL, HIL, CRS, CoA, PDT itd.);
- Wyposażenie pokładowe statku w przyrządy oraz urządzenia wymagane przepisami, w tym wyposażenie awaryjne.

4.9 Procedury wykonawcze inspekcji operacyjnych (ENR, CAB)

W oparciu o Podręcznik certyfikacji Operatora i bieżącego nadzoru operacyjnego (PNO) należy omówić:

- Podstawowe cele, zadania i organizację prowadzenia inspekcji (ENR, CAB);
- Kwalifikacje inspektorów prowadzących inspekcje (ENR, CAB);
- Standaryzacja techniki prowadzenia inspekcji;
  - dokumenty osobiste inspektora ULC;
  - planowanie inspekcji;
  - kryteria oceny obserwowanych zdarzeń, procesów i dokumentów;
  - zasady dokumentowania inspekcji;
  - działania po zakończeniu inspekcji.
- Zasady oceniania braków, usterek i niezgodności z przepisami polskimi, wymaganiami i instrukcjami producenta statku powietrznego oraz przepisów i norm międzynarodowych;
- Klasyfikacja stwierdzonych nieprawidłowości;
- Zakończenie inspekcji i informacja dla dowódcy statku powietrznego.

4.10 Dokumentowanie wyników inspekcji operacyjnych Operatorów polskich (ENR, CAB)

Należy szczegółowo omówić:

- Zawartość druku Raportu z inspekcji (ENR, CAB);
- Znaczenie treści poszczególnych zadań inspekcyjnych i ich związek z przepisami i normami;
- Zasady wypełniania arkusza Raportu (ENR, CAB);
- Obieg Raportu (ENR, CAB);
- Działania korygujące stwierdzone nieprawidłowości.

Część III

Regulamin pracy oraz procedury administracyjne Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Należy szczegółowo omówić:

- Wybrane fragmenty regulaminu organizacyjnego ULC dot. obowiązków pracowniczych;
- Podać zasady rozliczania czasu pracy i wypełniania kart pracy.

4.11 Egzamin testowy

- Przeprowadzić egzamin, sprawdzić i ocenić wyniki, omówić z uczestnikami kursu;
- Wydać zaświadczenie o ukończeniu szkolenia inspektora FOI.

5. SZKOLENIE DLA INSPEKTORÓW ASI-Z (angażowanych do audytów i kontroli innych niż ENR i CAB)

1. Przeznaczenie i cel szkolenia:

- 1.1 szkolenie przeznaczone jest dla Inspektorów zewnętrznych ASI-Z, którzy mają występować w roli ekspertów w procesach certyfikacyjnych i procesach analizy i oceny dokumentów typu Instrukcja Operacyjna, uprawnienia specjalne w zakresie odpowiadającym posiadanym przez nich kwalifikacji i doświadczenia, a których pracodawcą są przewoźnicy;

Wydanie z: 30.06.2013 Zmiana Nr: 16	PROGRAM SZKOLENIA ZEWNĘTRZNEGO INSPEKTORA ASI-Z	PNO-1-09-09 Strona 4/8
--	---	----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

1.2 szkolenie ma za zadanie dostarczyć wiedzy teoretycznej, wykształcić umiejętności praktyczne oraz zapoznać z procedurami obowiązującymi w procesach certyfikacyjnych i nadzoru operacyjnego oraz metod oceny dokumentów, zasad określania niezgodności i ich kwalifikacji oraz dokumentowania.

2. Wskazówki metodyczne

2.1 Szkolenie teoretyczne ma być przeprowadzane przez inspektora z uprawnieniami CPM współpracującego z inspektorem (ASI), systemem stacjonarnym, w zorganizowanych grupach do 15 osób.

2.2 Szkolenia praktycznego nie przewiduje się;

2.3 Dla inspektorów FOI szkolenie będzie połączone ze szkoleniem opisanym w pozycjach od pkt 1 do pkt 4.

3. Ramowy program szkolenia

NR MODUŁU	PRZEDMIOT SZKOLENIA	ASI-Z	
		FOI	NO FOI
Część I	Źródła prawa międzynarodowego	-	X
	Wymagania OPS 1, JAR OPS 3 i PL-6 dot. procesów certyfikacyjnych, nadzoru operacyjnego i Instrukcji i dokumentów operatorów	X-	X
	Wymagania przepisów polskich w sprawie zasad certyfikacji i nadzoru operacyjnego w świetle ustawy Prawo lotnicze i rozporządzeń mających zastosowanie	X	X
	Aspekty prawne prowadzenia inspekcji operacyjnych Operatorów polskich	X	X
	PNO – procedury mające zastosowanie	X	X
	Rodzaje i zakres audytów i kontroli	X	X
Część II	Kategoryzacja niezgodności	X	X
	Listy Kontrolne zawartość i użycie		
	Dokumentowanie wyników	X	X
	Kryteria oceny	-	X
	inspekcji operacyjnych Operatorów polskich	X	X
Część III	Prawa i obowiązki inspektora ASI-Z	-	X
	Zasady planowania pracy	X	X-
	Dyscyplina pracy i zasady rozliczania czasu pracy inspektorów ASI-Z	-	X
	Obieg Raportów z audytu/kontroli	X	X
	Rozliczenia finansowe	X	X
TEST	Egzamin testowy	X	X

UWAGA 1: Szkolenie obejmuje 12 godzin wykładów. Godzina lekcyjna trwa 45 minut. Program jest realizowany w blokach po 2 godziny lekcyjne, tj. 1 godz. 30 minut zegarowych.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

6. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES SZKOLENIA

Szkolenie ma za zadanie zapoznanie uczestników z następującymi zagadnieniami:

Część I

Zasady i procedury prowadzeniem kontroli i audytów w obszarach wymagających odpowiednich kwalifikacji

6.1 Źródła prawa międzynarodowego

- Omówić wybrane artykuły Konwencji ICAO dot. certyfikowania przewoźników (art. 16, art. 32, art. 33, art. 39 oraz art. 40);
- Omówić wybrane *SARPs ICAO Annex 1* dotyczące nabywania kwalifikacji lotniczych przez członków załogi lotniczej, z wyeksponowaniem specyfiki międzynarodowego przewozu lotniczego. Zwrócić uwagę na ograniczenia uprawnień wynikających z licencji dot. wieku, okresu ważności orzeczeń lotniczo-lekarskich oraz funkcji w załodze;
- Omówić wybrane *SARPs ICAO Annex 6* dotyczące utrzymywania kwalifikacji lotniczych przez członków załogi lotniczej, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku odbycia okresowych szkoleń i sprawdzianów kwalifikacji.

6.2 Wymagania OPS 1

- Omówić wybrane normy OPS 1 i JAR-OPS 3 zm.5 dotyczące procesu certyfikacji

6.3 Wymagania przepisów polskich

- Omówić wybrane artykuły ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r. poz. 933, 951 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 134, 628 i 829) oraz przepisy w sprawie dot. nabywania kwalifikacji lotniczych. Wskazać na odstępstwa przepisów polskich *SARPs ICAO*. Zwrócić uwagę na zmiany zachodzące w prawie polskim;
- Omówić wybrane przepisy w sprawie zasad eksploatacji statków powietrznych dot. utrzymywania kwalifikacji przez członków załóg lotniczych oraz wskazać na odstępstwa przepisów polskich od *SARPs ICAO*. Zwrócić uwagę na zmiany zachodzące w prawie polskim;
- Omówić wybrane przepisy rozporządzenia
- Omówić rolę Instrukcji Operacyjnej jako źródła prawa dla personelu Operatora.

6.4 Rodzaje i zakres okresowych i inspekcji operacyjnych.

- Omówić rodzaje i zakres prowadzonych przez ULC audytów, kontroli i inspekcji operacyjnych;

6.5 Kryteria oceny

- Wskazać źródła, które określają kryteria oceny a w szczególności wymagania ustawy Prawo lotnicze oraz zasad eksploatacji statków powietrznych. Zwrócić uwagę, że wymagania te są także przedmiotem regulacji przez Operatora w Instrukcji Operacyjnej.

6.6 Dokumentowanie wyników kontroli

- Omówić ogólnie metody dokumentowania wyników audytu i kontroli;
- Omówić szczegółowo zasady wypełniania Raportu z kontroli
- Omówić obieg Raportów.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

Część II

Zasady i procedury prowadzeniem kontroli operacyjnych Operatorów polskich w zakresie ograniczonym tylko wyznaczonych obszarów

6.7 Aspekty prawne prowadzenia inspekcji operacyjnych Operatorów polskich

- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r. poz. 933, 951 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 134, 628 i 829) dotyczące inspekcji i kontroli;
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego – KPA (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) dotyczące zasad postępowania administracyjnego podczas inspekcji i kontroli;
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2013 poz. 672);
- Omówić wybrane artykuły z ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553) dotyczące przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu (Rozdział XX) oraz bezpieczeństwu w komunikacji (Rozdział XXI);
- Omówić rolę Instrukcji Operacyjnej jako źródła standardów dla personelu Operatora.

6.8 Przedmiot i zakres inspekcji operacyjnych

Omówić wybrane zagadnienia z przepisów OPS, ze szczególnym zwróceniem uwagi na te regulacje, które są przedmiotem sprawdzania:

- Instrukcja Operacyjna – Cz. A 1.4, 1.5, 4, 5, 8.1, 8.3, 8.4, 8.5
- Instrukcja Operacyjna Cz. B (Dodatek 1 do OPS 1.1045)

6.9 Procedury wykonawcze

W oparciu o Podręcznik certyfikacji Operatora i bieżącego nadzoru operacyjnego (PNO) należy omówić:

- Podstawowe cele, zadania i organizację prowadzenia inspekcji (ENR, CAB);
- Kwalifikacje inspektorów prowadzących inspekcje (ENR, CAB);
- Standaryzacja techniki prowadzenia inspekcji;
  - dokumenty osobiste inspektora ULC;
  - planowanie inspekcji;
  - kryteria oceny obserwowanych zdarzeń, procesów i dokumentów;
  - zasady dokumentowania inspekcji;
  - działania po zakończeniu inspekcji.
- Zasady oceniania braków, usterek i niezgodności z przepisami polskimi, wymaganiami i instrukcjami producenta statku powietrznego oraz przepisów i norm międzynarodowych;
- Klasyfikacja stwierdzonych nieprawidłowości;
- Zakończenie inspekcji i informacja dla dowódcy statku powietrznego.

6.10 Dokumentowanie wyników audytów i kontroli

Należy szczegółowo omówić:

- Zawartość druku Raportu z kontroli;
- Znaczenie treści poszczególnych zadań kontrolnych i ich związek z przepisami i normami;
- Zasady wypełniania arkusza Raportu i Raportu NCR;
- Postępowanie z Raportem NCR
- Obieg Raportów;
- Działania korygujące stwierdzone nieprawidłowości.

Część III

Regulaminy wewnętrzne pracy oraz procedury administracyjne Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Wydanie z: 30.06.2013 Zmiana Nr: 16	PROGRAM SZKOLENIA ZEWNĘTRZNEGO INSPEKTORA ASI-Z	PNO-1-09-09 Strona 7/8
--	---	----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI OPERATORA I BIEŻĄCEGO NADZORU OPERACYJNEGO	Dział: Zasady ogólne
---------------------------------	---	------------------------------------

Należy szczegółowo omówić:

- Wybrane fragmenty regulaminu organizacyjnego ULC dot. obowiązków pracowniczych;
- Podać zasady rozliczania czasu pracy i rozliczeń finansowych.

6.11 Egzamin testowy

- 1) Przeprowadzić egzamin, sprawdzić i ocenić wyniki, omówić z uczestnikami kursu;
- 2) Wydać zaświadczenie o ukończeniu szkolenia inspektora ASI-Z z zaznaczeniem ograniczeń wynikających z kwalifikacji uczestnika.